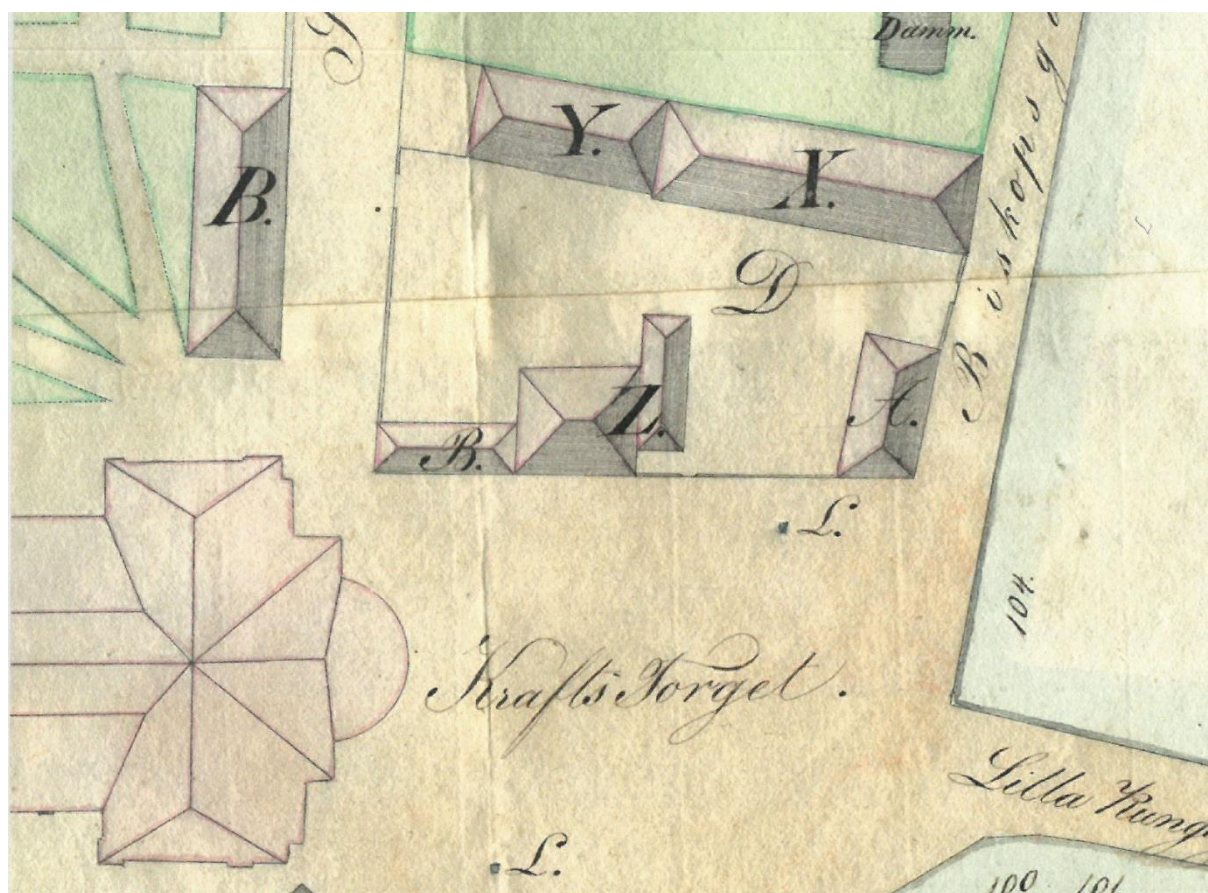

Kv. Historiska Museet 1

Lunds socken, fornlämning 73:1
Lunds stad, Lunds kommun, Skåne län
Arkeologisk undersökning 2018
Mattias Karlsson

Titel: Kv. Historiska Museet 1
Författare: Mattias Karlsson
Kulturmiljörapport: 2018:56

Omslagsbild: Karta från 1835 med läget för 1720-talets biskopsgård. Upprättad av S. J. Schelin (efter Manhag 2017).

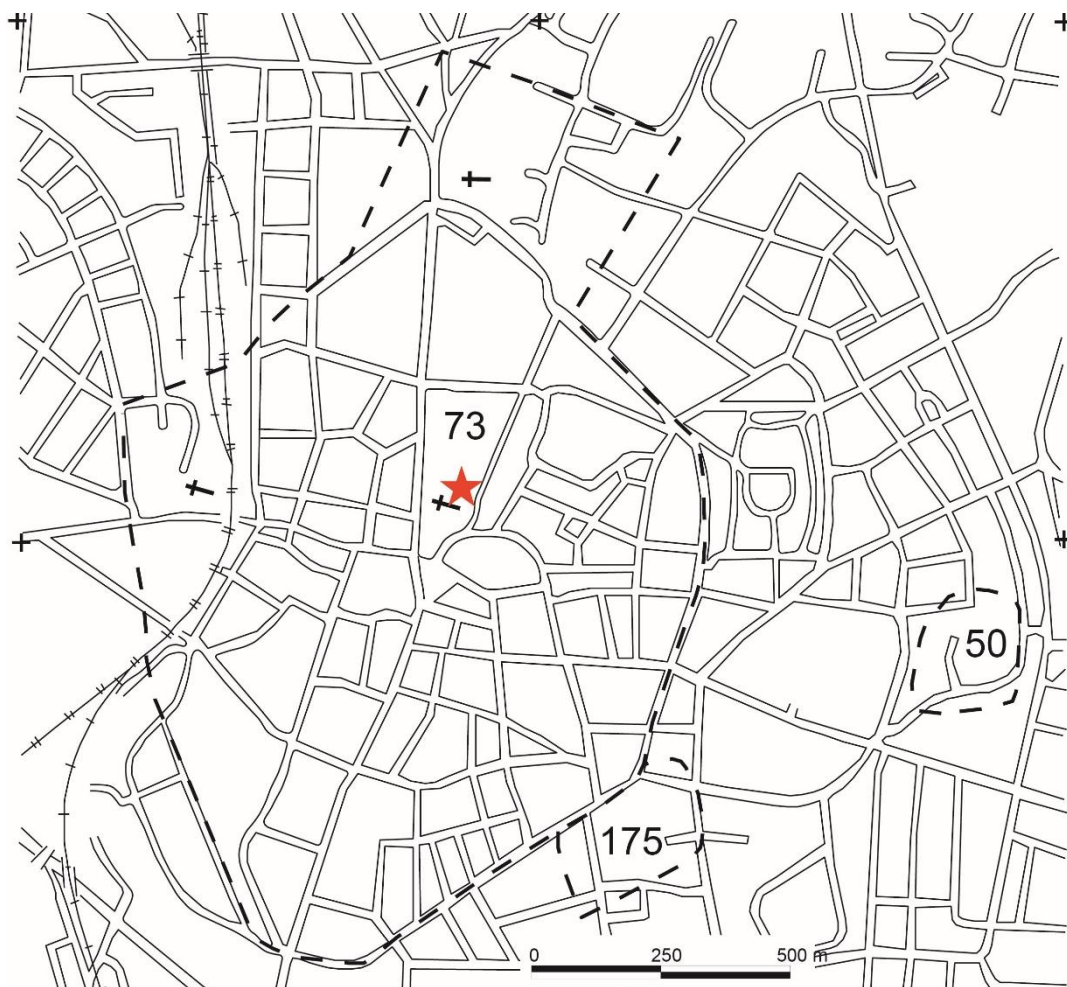
Upphovsrätt: Där inget annat är angivet, enligt Creative Commons licens CC BY

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	4
Fornlämningsmiljö.....	4
Tidigare arkeologiska iakttagelser	5
Genomförande och resultat	5
Kulturlagerstatus	6
Administrativa och tekniska uppgifter.....	7
Referenser.....	8
Bilagor	9

Sammanfattning

- I samband med schaktning för grundläggning av en ny entrébyggnad till Historiska Museet i Lund utförde Kulturen i Lund en schaktningsövervakning (Lst dnr 431-1219-2018; Kulturens proj. nr 61000-652). Innanför den gamla entréporten till museet gjordes två schakt för uppförande av grundförstärkning. I dessa schakt konstaterades lämningar från museets uppförande och grundmur för den mellanvägg som avsågs att grundförstärkas. I botten av schakten påträffades toppen av mörkare och fetare kulturlager, förmodligen äldre än museibyggnaden.
- Utanför porten schaktades för en ny entrébyggnad. Botten av schaktet låg mellan 0,5 till 0,85 meter under markytan. På ca 0,5 meters djup påträffades ett tjockt lager med brungrå finkornig jord med ett ansenligt inslag av tegelkross och kalkbruk. Fynd i lagret tyder på en datering till tidigast 1700-talet. Förmodligen har lagret bildats i samband med rivningen av den byggnad, uppförd i mitten av 1700-talet, som tidigare funnits på platsen.

Figur 1. Lunds medeltida stad, fornlämning 73, med platsen för undersökningen markerad med en röd stjärna.

Inledning

Med anledning av tillbyggnad av den gamla entrén till Historiska Museet i Lund utförde Kulturen i Lund en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning. Tillbyggnaden består av konstruktion med bottenplatta och fyra plintar i varje hörn för bärande av taket, en sammanlagd yta av omkring 6 × 6 meter. På entréns insida gjordes grundförstärkning, vilket krävde ingrepp i golvet.

Fornlämningsmiljö

Fastigheten Historiska Museet 1 är belägen omkring 50 meter nordöst om Lunds domkyrka. Byggnaden för Historiska Museet uppfördes som biskopsbostad 1840–45. Före dess uppförande låg en äldre biskopsgård på platsen. Denna byggnad började uppföras 1724. Byggnaden ersatte i sin tur en ännu äldre biskopsgård. På en karta från 1722 framgår att biskopsgårdens boningslänga i två våningar låg strax söder om Historiska

museet. Det är oklart när denna långa uppfördes, men den torde enligt arkivaliska källor ha funnits på platsen redan omkring 1600.

Tomten varpå Historiska Museet ligger var före reformationen en kanikresidenstomt. Själva residenset, ett stenhus, fanns kvar fram till 1840-talet. Det låg ca 15 meter söder om Historiska Museet. Denna byggnad tjänade efter reformationen såsom den första bostaden för superintendenten (Blomqvist 1978 s. 181ff). Murar efter detta stenhus dokumenterades 1936.

Med ledning av äldre kartor (se nedan, bilaga 1–3) kan konstateras att området för exploateringen tangerar platserna för både 1600-talets och 1720-talets biskopsbostad. Tidigare dokumenterade medeltida byggnadslämningar under mark har påträffats mycket ytligt.

Tidigare arkeologiska iakttagelser

I samband med uppförandet av den nya biskopsbostaden, nuvarande Historiska Museet, noterade byggledaren C. G. Brunius "grundvalar efter mindre stenhus" och "svaga lämningar af trähus" (Arkeologiska Generalkartan, Kulturen: se bilaga 1). I närheten av Historiska Museet har i senare arkeologiska undersökningar påträffats manifesta byggnadslämningar. Omedelbart väster om byggnaden har på ringa djup dokumenterats (1955 och 1979) lämningar efter ett stenhus. Omkring 10 meter söder om det aktuella exploateringsområdet har (1936 och 1963) påträffats välbevarade lämningar av ett stenhus. De ytligast liggande murarna befann sig endast omkring 0,3 m under markytan.

Genomförande och resultat

Schaktning genomfördes både inne i Historiska Museet, i entrén och utanför museets entréportal. Schaktningarna inne i byggnaden var av begränsat slag och genomfördes med hjälp av en vakuumsug. För schaktningarna utanför byggnaden användes en grävmaskin.

På insidan av Historiska museet grävdes två mindre schakt i golvet. Syftet var att undersöka grundförhållandena och vidta nödvändiga grundförstärkningar i samband med förändringar av byggnadens väggar och grundplan. Det norra schaktet grävdes ned till ett högsta djup av ca 1,2 m och det södra ca 1,0 m. På dessa djup konstaterades en utkragande grundsula för innerväggen på västra sidan av väggen. Under golvplattorna fanns makadam ned till omkring 0,3–0,4 m djup. Därunder fanns torr finkornig jord med lite inslag av krossade tegelstenar, av ett slag som påminde om de byggnadens uppförts av. Inga säkert påvisade kulturlager äldre än byggnaden konstaterades. Det ska noteras

att schakten var mycket små vilket var mycket försvårande för iakttagelser och bedömningar.

På södra sidan av Historiska museet utfördes schaktning för en ny entrébyggnad. Schaktet omfattade ett område av ca 5,6 × 5,8 meters storlek. Schaktdjupet var som störst längs med schaktets kanter, upp till ca 0,8 m djup, medan partiet i mitten av schaktet grävdes ned till ett djup av ca 0,5 m.

Under plattorna påträffades, över större delen av ytan, ett kraftigt lager med plattsättningsmaterial i form av stenmjöl. Stenmjölet låg delvis även under gräsytan och nådde som djupast ned till 0,5–0,6 m under markytan.

Under stenmjölet, på en nivå mellan 0,5 m till schaktbotten på 0,8 m djup påträffades ett lager med brungrå finkornig kulturjord, med mycket rött tegelkross, kalkbruksbitar och småsten. Lagret tolkades som utjämning efter och med inslag av den byggnad från 1700-talet som tidigare har stått på platsen. I sydöstra delen av schaktet påträffades på en nivå av omkring 0,8 m djup en koncentration av knytnävsstora stenar, vilka möjligen kan ha utgjort en tidigare och en mycket skadad stenläggning.

Kulturlagerstatus

De undersökta äldre kulturlagren var torra och med relativt stort inslag av tegelkross och kalkbruk. Bevaringsförhållandena för organiskt material på berörda nivåer bedöms som dåliga.

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens dnr	431-1219-2018
Fornlämningsnr	RAÄ 73:1
Löpnr, fornreg	201800929
Kulturens projektnr	61000-652
Trakt/kvarter/fastighet	Historiska Museet 1
Socken	Lund
Kommun	Lund
Län	Skåne
Typ av exploatering	Tillbyggnad, dränering
Uppdragsgivare	Statens Fastighetsverk
Typ av undersökning	Arkeologisk undersökning
Ansvarig institution	Kulturen
Fältarbetsledare	Mattias Karlsson
Övrig personal	Jan Kockum
Fältarbetstid	2018-05-08 – 2018-05-24
Fälttid, arkeolog, tim	13
Fälttid, maskin, tim	—

Yta, m²	35
Kubik, m³	18
Schaktmeter, m	—

Fyndmaterial	Inga fynd tillvaratogs
Ritning, dokumentation	4 st A3 ritfilm: 1 sektionsritning skala 1:20, 1 planritning skala 1:20, 2 planritningar skala 1:40
Analys	—
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen

Referenser

Kulturens arkiv

Arkeologiska Generalkartan

Riksarkivet

Kammararkivet, Kartor och ritningar, nr 61

Litteratur

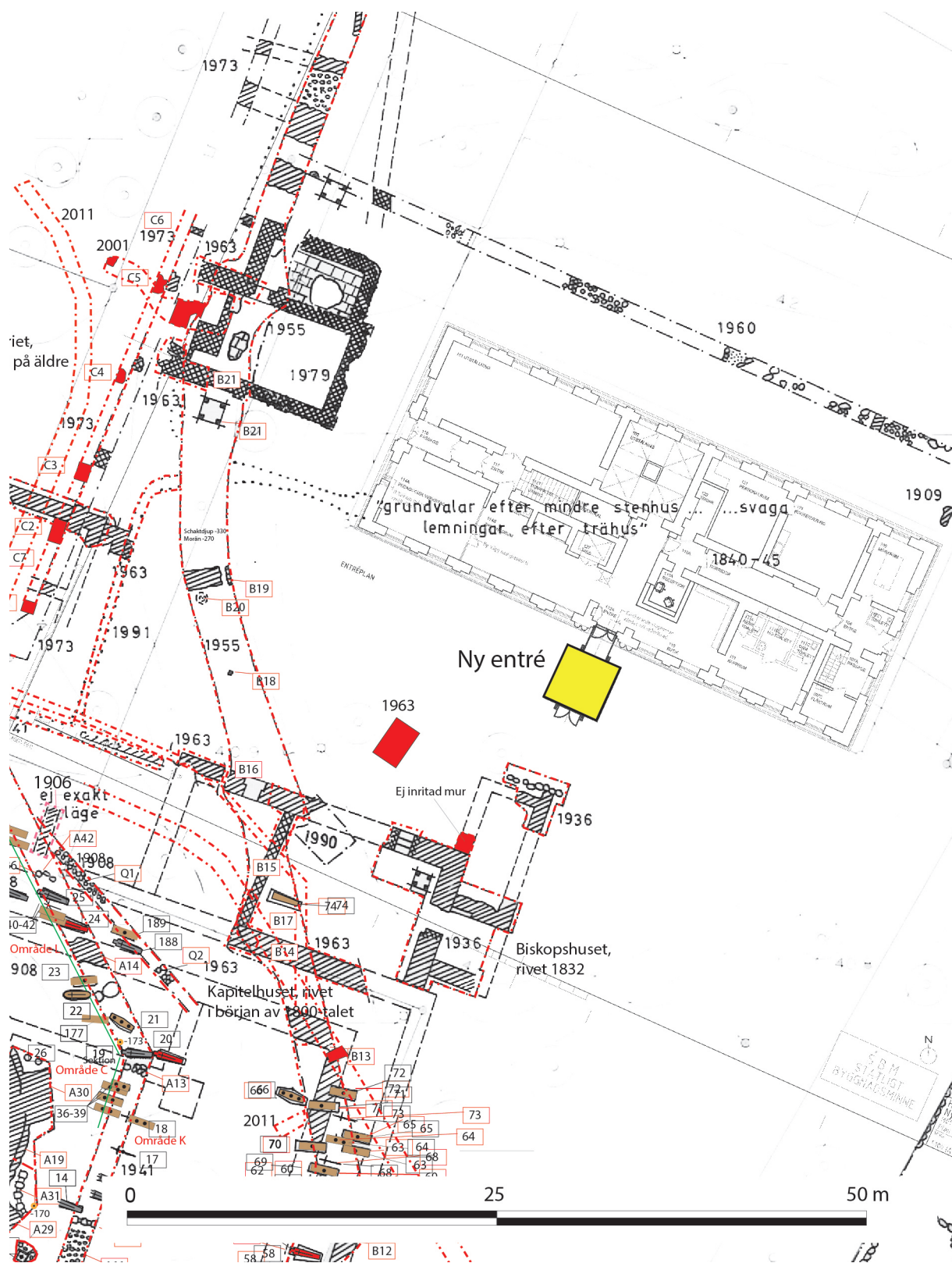
Blomqvist, Ragnar 1978: *Lunds historia. 2 Nyare tiden*. Lund.

Manhag, Andreas 2017: *Krafts torg. Lunds mittpunkt och baksida under 500 år*. Lund.

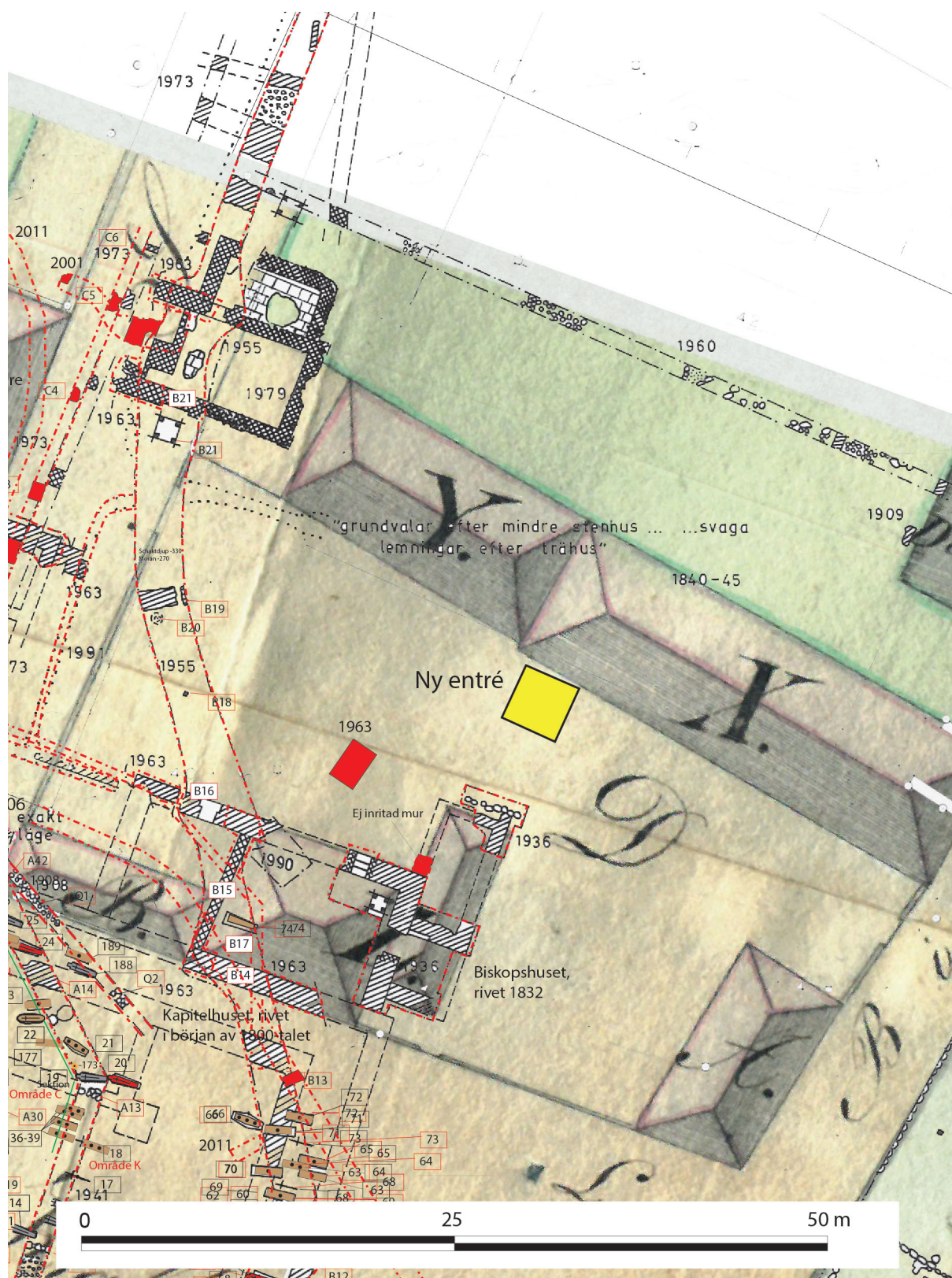
Bilagor

1. Arkeologiska Generalkartan. På denna har lagts den aktuella arkitektritningen med Historiska Museet och exploateringsområde för vindfång (gult).
2. Arkeologiska Generalkartan med 1835 års karta som visar ungefärliga läget för 1720-talets biskopsgård (X). Karta: Upprättad av S. J. Schelin (efter Manhag 2017).
3. Arkeologiska Generalkartan med 1724 års karta visande ungefärliga läget för den rivna biskopsgården (A).
4. Utsnitt av Historiska museets bottenvåning, entréhallen. Schakt för grundförstärkning.
5. Schakt för ny entrébyggnad utanför Historiska museets entré i söder.
6. Schaktet utanför södra entrén till Lunds universitets historiska museum. Sektion mot öster.

Bilaga 1. Karta

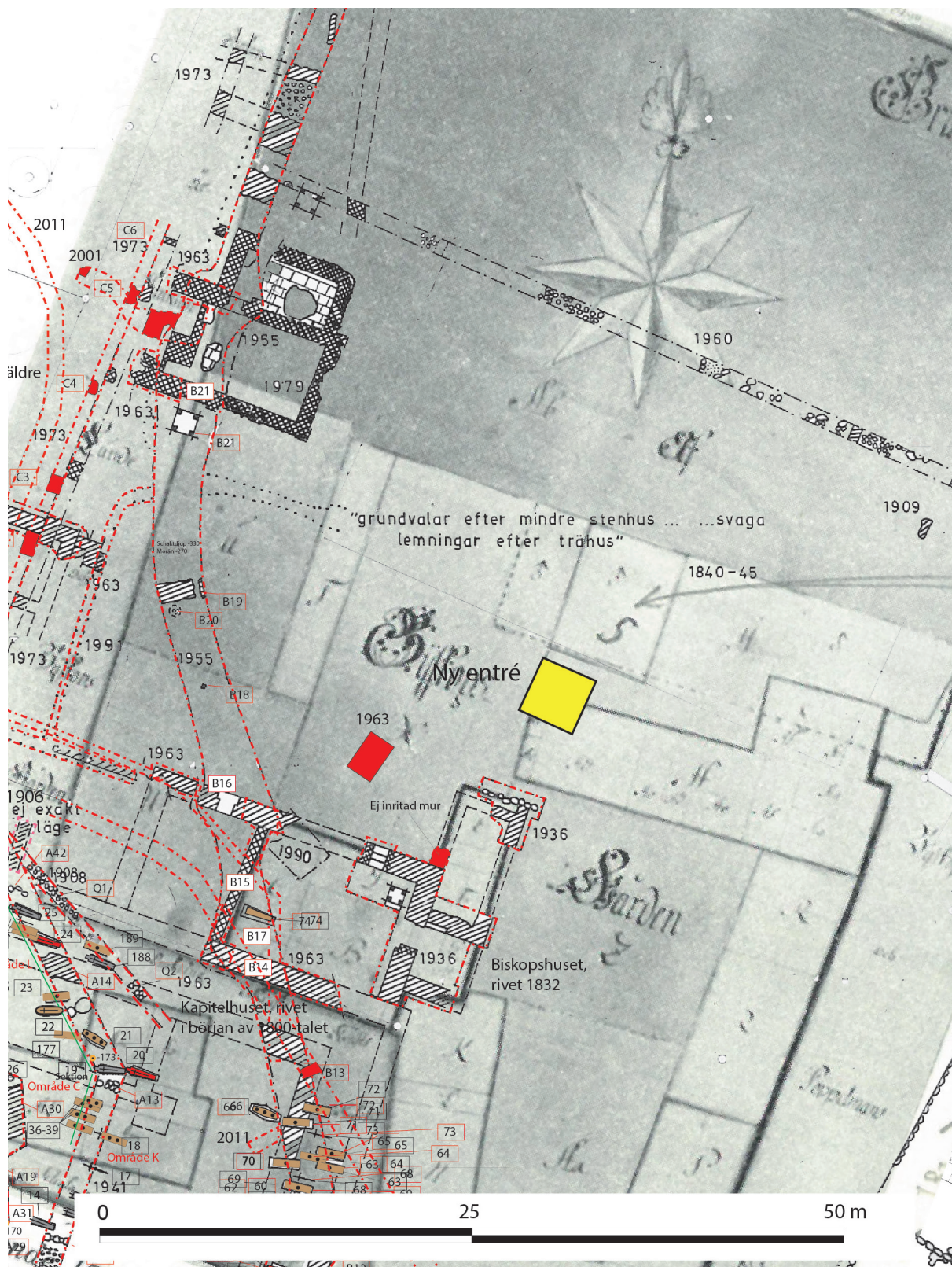

Arkeologiska Generalkartan. På denna har lagts den aktuella arkitektritningen med Historiska Museet och exploateringsområde för vindfång (gult).

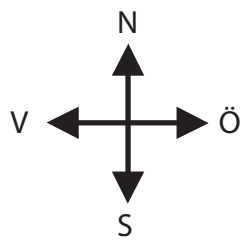

Arkeologiska Generalkartan med 1835 års karta som visar ungefärliga läget för 1720-talets biskops-
gård (på kartan markerad med X). Karta: Upprättad av S. J. Schelin (efter Manhag 2017).

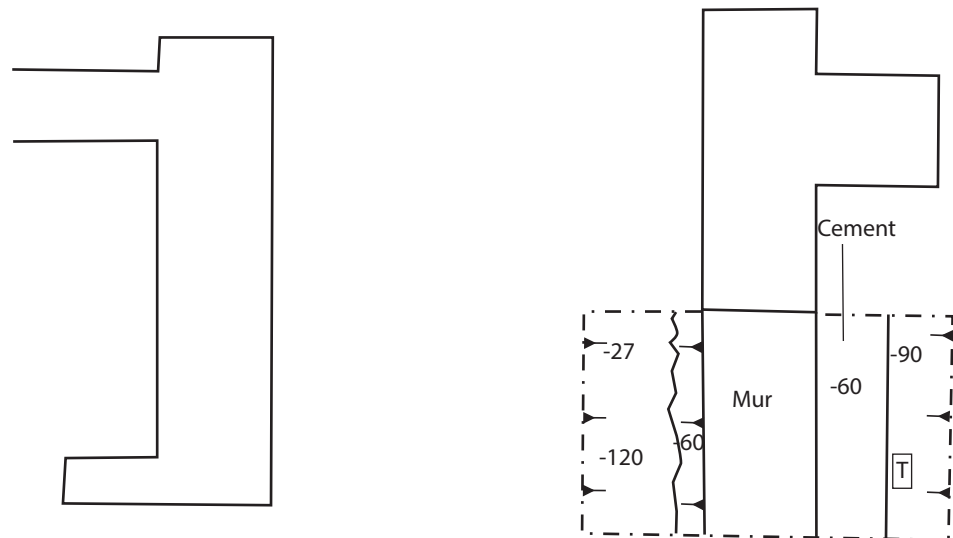
Bilaga 3. Karta

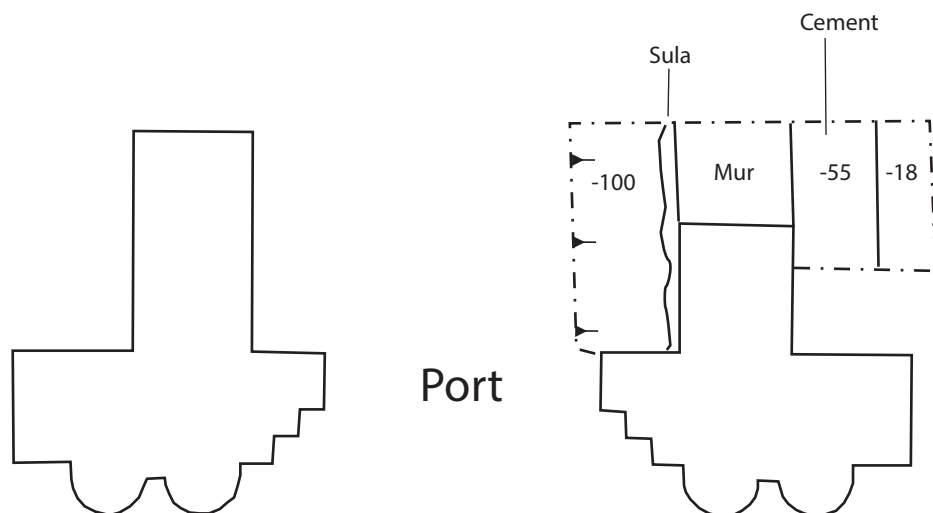
Arkeologiska Generalkartan med 1724 års karta visande ungefärliga läget för den rivna biskopsgården (A). Kartan tycks innehålla en del vinkelfel. Överlägget baserar sig i huvudsak på en jämförelse av murlämningarna av det äldre stenhuset (rivet omkring 1840) i söder (undersökt 1936, 1963) och kartans byggnad. Det tycks som om exploateringsområdet (gult) berör nordvästra hörnet av den äldre mangårdsbyggnaden i biskopsgården. Kopia av karta i: Kartor och ritningar, nr 61, bl. 1, Kammararkivet.

0 1 meter

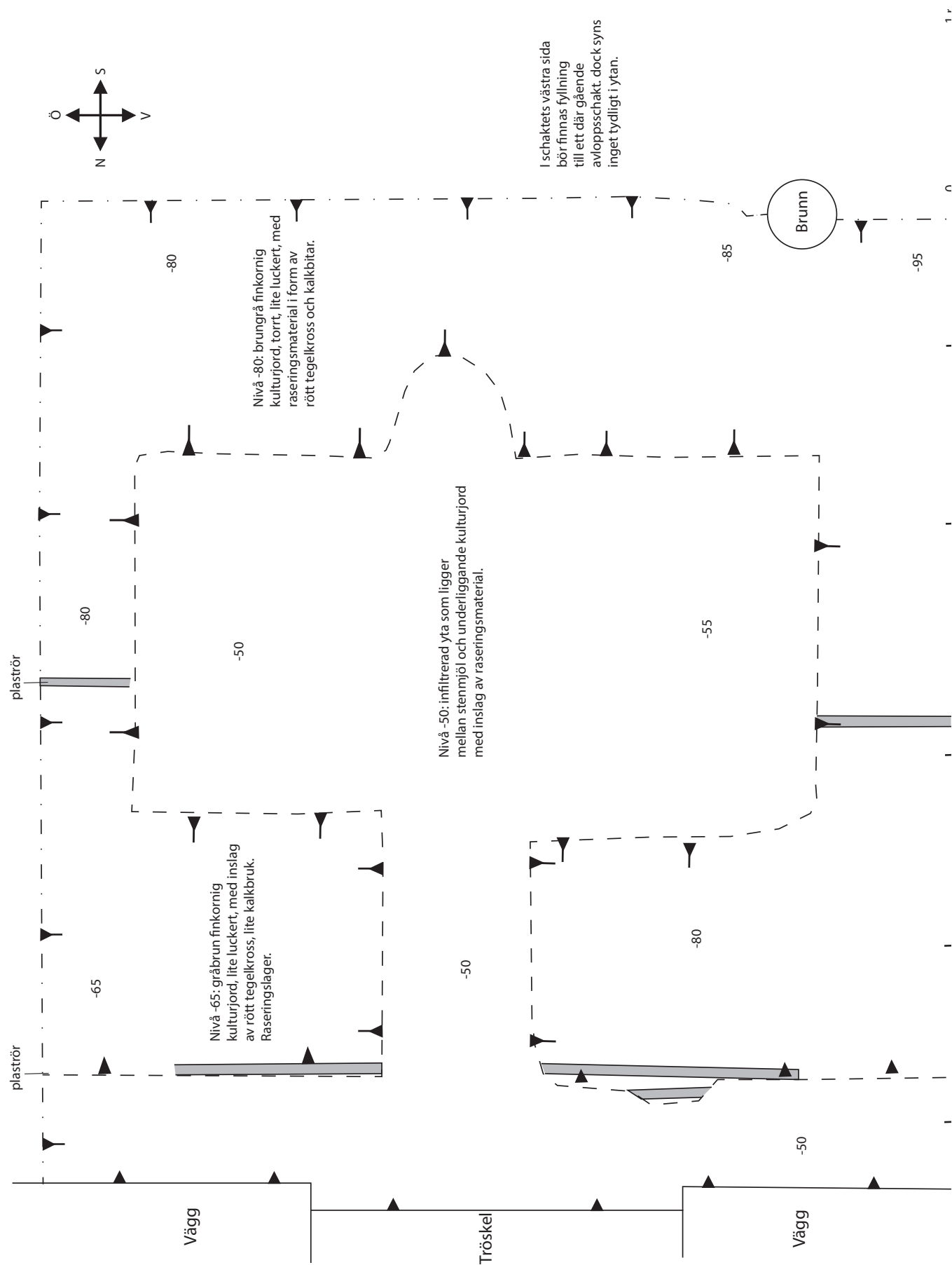

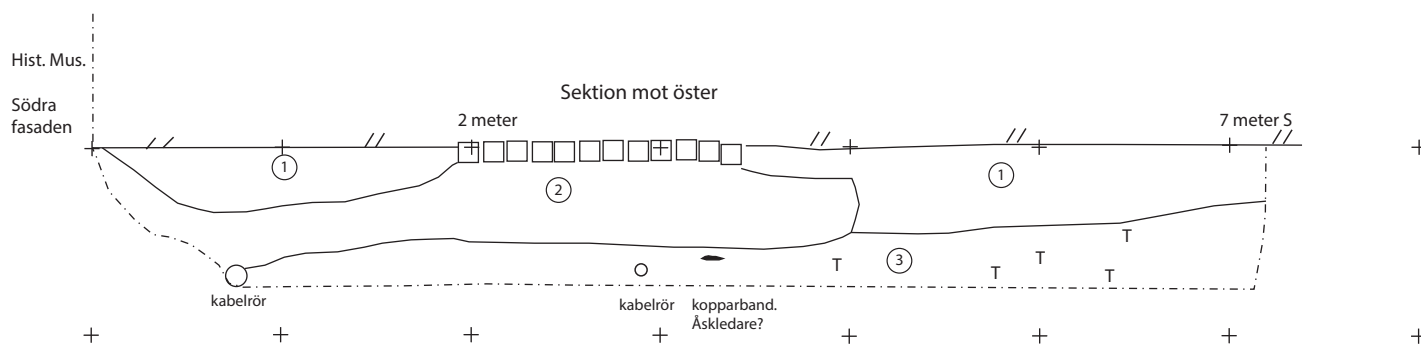
Entréhall

Utsnitt av Historiska museets bottenvåning, entréhallen. Schakt för grundförstärkning.

Bilaga 5. Plan

1. Brun homogen matjordslig jord, torrt, finkornigt, ganska magert, enstaka småsten och tegelkross. Utjämnning.
 2. Stenmjöl, grå. Sättsand för plattor.
 3. Brungrå kulturjord, finkornigt, fett, med mycket tegelkross, kalkbrukslager och småsten
- Raseringslager med material från byggnad som stått på platsen på 1700-talet.

Västra sektionen är mycket lik den i öster.

Schaktet utanför södra entrén till Lunds universitets historiska museum. Sektion mot öster.

Arkeologiska arkivrapporter från Lund har övergått i serien Kulturmiljörapporter fr.o.m. 2013.
I serien Kulturmiljörapporter har utgivits:

2018

- 2018:11 Kv Brunius 18, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk kontroll/undersökning 2016. Gertie Ericsson.
- 2018:12 Kv Tegnér 1, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2015 och geoteknisk undersökning 2016. Gertie Ericsson.
- 2018:13 Lunds domkyrka, kv Domkyrkan 1, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Geoteknisk undersökning 2016. Gertie Ericsson.
- 2018:14 Dalby 90:1, fornlämning Dalby 40:1, Dalby socken, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2018. Jan Kockum.
- 2018:15 Svanelucky 3, Astrographuset, Lunds kommun, Antikvarisk medverkan 2015-2018. Carita Melchert och Erik Blomqvist.
- 2018:16 Galgevången 1:20, S:t Jörgens park, fornlämning Lund 50, Lunds stad och kommun, Skåne län, arkeologisk undersökning 2016. Jan Kockum.
- 2018:17 Södra stambanan, delen Flackarp-Arlöv, Uppåkra socken, Burlöv och Staffanstorps kommuner, Skåne län. Arkeologisk utredning och förundersökning 2016. Ivan Balic.
- 2018:18 Kv Föreningen 16, kv Universitetet 1, kv Domkyrkan 1 och kv Historiska Museet 1, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2018. Jan Kockum.
- 2018:19 Innerstaden 2:1 - Nygatan, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2017. Krister Kåm Tayanin.
- 2018:20 Kv Stådet 10, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2018. Jan Kockum.
- 2018:21 Kv Sankt Mikael 16, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Geoteknisk undersökning 2018. Aja Guldåker.
- 2018:22 Döbeln 8, Krognoshuset, Lund, Lunds kommun. Antikvarisk förundersökning 2018. Carita Melchert.
- 2018:23 Kv Sankt Måns 21, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Geoteknisk undersökning 2018. Aja Guldåker.
- 2018:24 Fastigheten Innerstaden 2:1, Mårtensstorget, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2018. Jan Kockum.
- 2018:25 Fastigheten Sandby 67:1 Byskolan, fornlämning Södra Sandby 93:1, Södra Sandby, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2018. Jan Kockum.
- 2018:26 Höör kyrka, Höör socken, Höörs kommun, Skåne. Antikvarisk medverkan 2018. Carita Melchert.
- 2018:27 Tegnér 1, Allmogehallen, Kulturen. Vårdprogram och underhållsplan 2017. Erik Blomqvist.
- 2018:28 Kv. Källan 10, fornlämning 175:1 (Lilla Råby), Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2018. Mattias Karlsson.
- 2018:29 Oppmanna 4:16, Kristianstad kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2018. Erik Blomqvist.
- 2018:30 Ängsö slottspark-Ängsö Gård 2:1, fornlämning 4:1, Ängsö sn, Västerås kommun, Västmanlands län. Trädgårdsarkeologisk utredning 2018. Aja Guldåker.
- 2018:31 Margretedalsområdet. Tullbommen 1, Margretedal 1-4 samt innerstaden 5:5, 5:7, 5:18 och delar av 2:1, Lund, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk utredning 2018. Stefan Larsson.
- 2018:32 Fjälkinge kyrka, Fjälkinge pastorat, Lund stift, Kristianstad kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2017-2018. Carita Melchert.
- 2018:33 S:t Peter 28, Ekska huset, Lund, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2018. Carita Melchert.
- 2018:34 Skegrie 14:11, Skegrie mölla, Trelleborg, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2018. Erik Blomqvist.
- 2018:35 Kv Sankt Mikael 6, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2017. Jan Kockum.
- 2018:36 Skegrie 14:11, Skegrie mölla, Trelleborg, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2018. Erik Blomqvist.
- 2018:37 Mölleberga kyrka. Arkeologisk vindsstädning och byggnadsarkeologisk undersökning av tornet 2018. Mölleberga kyrka, Uppåkra församling, Lunds stift. Gunilla Gardelin.

Tidigare nummer kan rekvireras från Kulturen, Kulturmiljöavdelningen

Telefon: 046-350406

E-post: arkeologi@kulturen.com

- 2018:38 Vapenhuset, Södra Sandby. Vapenhuset 2, 3, 4, 5, samt del av Sandby 67:2, fornlämning Södra Sandby 93:1, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2018. Stefan Larsson.
- 2018:39 Historiska museet 1, fornlämning 73, Lund, Lunds kommun, Skåne län, Schaktningsövervakning 2018. Stefan Larsson.
- 2018:40 Värpinge 17:26 och 18:1. Fornlämning 156:1, Lund, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2015. Johan Wallin.
- 2018:41 Innerstaden 2:1 - Mårtenstorget, Lund. Fornlämning 73:1, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2016. Krister Kåm Tayanin.
- 2018:42 Kv Klosterkyrkan 5, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2016. Johan Wallin.
- 2018:43 Kv Galten 13, 14, 15, 19, 27 och 28, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2018. Jan Kockum.
- 2018:44 Åkarp 3:2, fornlämning Uppåkra 53, Uppåkra socken, Burlövs kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2016. Ivan Balic & Aja Guldåker.
- 2018:45 Kv Döbeln 8, Mårtenstorget, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2018. Jan Kockum.
- 2018:46 Östra Vallgatan, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2016. Mattias Karlsson.
- 2018:47 Falsterbo 2:22, Falsterbo, fornlämning Falsterbo 15:1, Falsterbo socken, Vellinge kommun, Skåne. Arkeologisk kontroll 2016. Ivan Balic.
- 2018:48 Gödelövs kyrkogård, Gödelöv 25:1, Gödelövs socken, fornlämning 12:1, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning. Mattias Karlsson.
- 2018:49 Norra Nöbbelöv 6:3, Norra Nöbbelövs socken, fornlämning 24:1, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning. Mattias Karlsson.
- 2018:50 Kv. Stenkrossen 2, Kv. Råbykungen 2, 3, Lunds socken, fornlämning 175:1, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk utredning 2018. Mattias Karlsson.
- 2018:51 Stora Södergatan, nordsydliga stråket, etapp 3. Lund, fornlämning 73:1, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning 2018. Stefan Larsson.
- 2018:52 Kv. Fiskaren 1, Lunds socken, fornlämning 73:1, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2018. Mattias Karlsson.
- 2018:53 Kv. S:t Jakob 10, Lunds socken, fornlämning 73:1, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2018. Mattias Karlsson.
- 2018:54 Lund och Värpinge – schaktningar för fjärrvärme och andra ledningsdragningar, Lunds socken, fornlämning 73:1 och 156:1, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologiska förundersökningar 2014–2015. Mattias Karlsson.
- 2018:55 Värpinge 17:7, Lunds socken fornlämning 156:1, Lunds kommun, Skåne län, Arkeologisk undersökning 2018. Jan Kockum.
- 2018:56 Kv. Historiska Museet, Lunds socken, fornlämning 73:1, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2018. Mattias Karlsson.